

เงินบาทลอยตัว

: ผลกระทบการนำเข้าและการส่งออก

*ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สิทธิชัย ตันศรีสกุล

ความเป็นมา

ประเทศไทยมีการใช้ระบบเงินตราแลกเปลี่ยนปัจจุบันมาตั้งแต่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๒๗ ได้กำหนดค่าเงินบาทเทียบกับสกุลเงินของประเทศคู่ค้าโดยทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราแลกเปลี่ยนเงินตรา เป็นผู้ประกาศอัตรากลางระหว่างเงินบาทกับเงินดอลลาร์สหรัฐและทำการซื้อขายเงินดอลลาร์สหรัฐกับธนาคารพาณิชย์ตามอัตราที่กำหนดนั้น ระบบดังกล่าวทำให้เงินบาทเป็นสกุลเงินที่มีเสถียรภาพมากที่สุดสกุลหนึ่งในช่วงที่ผ่านมาซึ่งช่วยเอื้ออำนวยให้การค้าและการลงทุนขยายตัวอย่างรวดเร็วและส่งผลให้เศรษฐกิจไทยมีอัตราการเจริญเติบโต

ตั้งแต่ปี ๒๕๓๘ เป็นต้นมา เศรษฐกิจไทยเริ่มมีปัญหาด้านเสถียรภาพอัตราเงินเฟ้อและการขาดดุลบัญชีเดินสะพัดเพิ่มสูงขึ้น นั่นคือเศรษฐกิจไทยสะสมปัญหาเป็นเศรษฐกิจฟองสบู่ต่อเนื่องหลายปี สาเหตุจากมีการนำเข้าเงินทุนระยะสั้นจำนวนมากมาย ทางการจึงได้ดำเนินนโยบายการเงินการคลังอย่างระมัดระวังเพื่อชะลอการใช้จ่ายของระบบ เศรษฐกิจภายใต้กรอบของการรักษาเสถียรภาพของค่าเงินบาท แนวนโยบายดังกล่าว มีผลให้เสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศทั้งอัตราเงินเฟ้อและขาดดุลบัญชีเดินสะพัดปรับตัวดีขึ้น แต่มาตรการดังกล่าวรวมทั้งภาวะส่งออกที่ตกต่ำ

* อาจารย์ประจำคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ : D.P.A. (Public Administration)

และเงินทุนนำเข้าที่ชะลอลง ทำให้เศรษฐกิจชะลอตัวค่อนข้างมาก ในด้านการเงินอัตราดอกเบี้ยในประเทศยังอยู่ในระดับสูง ประกอบกับสถาบันการเงินประสบปัญหาหนี้สินและต้นทุนทางการเงินสูงขึ้น ทำให้เกิดข้อจำกัดในการขยายตัวของสินเชื่อและการประกอบธุรกิจของภาคเอกชน เกิดภาวะตกต่ำในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ธุรกิจหลักทรัพย์ ในที่สุดกระทรวงการคลัง และธนาคารแห่งประเทศไทยได้ประกาศมาตรการปฏิรูประบบสถาบันการเงินโดยประกาศโอนกิจการสถาบันการเงิน ที่ประสบปัญหาขาดสภาพคล่องทางการเงินจำนวน ๑๖ แห่งในวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๔๐

สถานการณ์ดังกล่าว ทำให้มีการเรียกร้องกันอย่างกว้างขวางให้ผ่อนคลายนโยบายการเงินเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ ปัจจุบันนี้ทำให้เกิดการเก็งกำไรในค่าเงินบาทจากการคาดคะเนว่าทางการอาจจะใช้อัตราแลกเปลี่ยนเป็นเครื่องมือแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ เพื่อให้อัตราดอกเบี้ยในประเทศสามารถปรับลดลงได้

การเก็งกำไรในค่าเงินบาทเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ต้นปี ๒๕๔๐ ตลาดการเงินผันผวนมากขึ้น จากผลการเคลื่อนย้ายเงินทุนต่างประเทศที่ไหลเข้าออกอย่างรวดเร็ว และความผันผวนในตลาดการเงินต่าง

ประเทศ ทางการได้เข้าแทรกแซงตลาดการเงินตราต่างประเทศเพื่อรักษาเสถียรภาพของค่าเงินบาทตามความจำเป็น การเก็งกำไรรุนแรงขึ้นในเดือนพฤษภาคม ๒๕๔๐ ถึงแม้ทางการจะสามารถยุติการเก็งกำไรจากนักลงทุนในต่างประเทศลงได้แต่ภายในประเทศมีข่าวลือการลดค่าเงินบาทและการวิพากษ์วิจารณ์นโยบายอัตราแลกเปลี่ยนกันอย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง จนทำให้ธุรกิจเอกชนขาดความเชื่อมั่นต่อค่าเงินบาท

จากสถานการณ์และเหตุผลดังกล่าวข้างต้น กระทรวงการคลังและธนาคารแห่งประเทศไทย จึงเห็นสมควรปรับปรุงระบบอัตราแลกเปลี่ยนของประเทศ เพื่อยุติความไม่แน่นอนที่เกิดจากการขาดความเชื่อมั่นในนโยบายอัตราแลกเปลี่ยน โดยปรับปรุงไปสู่ระบบใหม่ที่จะเป็นประโยชน์ต่อเศรษฐกิจของประเทศในระยะยาว สอดคล้องกับภาวะแวดล้อมทางเศรษฐกิจการเงินของโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ตลอดจนเพื่อรองรับระบบเศรษฐกิจไทยที่มีความซับซ้อนและเชื่อมโยงกับต่างประเทศมากขึ้น จากการเปิดเสรีทางการค้าการลงทุนและการเงิน

ดังนั้นตั้งแต่วันที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๔๐ เป็นต้นไป ประเทศไทยจะใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนแบบลอยตัว (managed float) ซึ่งค่าเงินบาทเมื่อเทียบกับสกุลต่าง ๆ

จะถูกกำหนดโดยกลไกตลาด ตามอุปสงค์ และอุปทานของตลาดเงินตราในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งสามารถเปลี่ยนแปลงขึ้นลงได้ตามปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจ โดยธนาคารแห่งประเทศไทยจะเข้าซื้อขายเงินดอลลาร์ในตลาดตามความจำเป็น เพื่อให้บรรลุเป้าหมายนโยบายเศรษฐกิจ

ผลกระทบจากค่าเงินบาทลอยตัว

นับตั้งแต่ทางการได้ใช้นโยบายเงินบาทลอยตัว ค่าเงินบาทได้อ่อนตัวลงอย่างรุนแรง อัตราแลกเปลี่ยนตัวเฉลี่ยเงินดอลลาร์เทียบกับบาทระหว่างธนาคารเช่นวันที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๔๐ เท่ากับ ๒๘.๑๘๕ บาท และวันที่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๔๐ เท่ากับ ๓๒.๐๕๔ บาท เป็นต้น กล่าวได้ว่าการปรับค่าเงินบาทลอยตัวหรือ "ลดค่าเงินบาท"

วัตถุประสงค์หลักเพื่อสร้างความเชื่อมั่นทางเศรษฐกิจ ให้นักลงทุนนำเงินไหลเข้ามา มากกว่าไหลออกสภาพคล่องทางการเงินจะได้ดีขึ้น อัตราดอกเบี้ยจะมีแนวโน้มลดลงไป ธุรกิจและสถาบันการเงินจะฟื้นตัว ปัญหาหนี้เน่า ก็จะลดลง รวมทั้งให้การส่งออกของไทยขยายตัวมากขึ้นด้วย ส่งผลต่อดุลบัญชีเงินเดินสะพัดจะดีกว่าเดิม และสกัดกั้นการโจมตีค่าเงินบาทอีกต่อไป

สำหรับระยะสั้นความถดถอยของเศรษฐกิจมหภาคยังไม่ชัดเจน แต่คาดหมายว่านโยบายดังกล่าวส่งผลกระทบโดยตรงด้านเศรษฐกิจ การค้าอัตราเงินเพื่อต้นทุนการผลิตสินค้าและบริการ มีผู้เสียและได้รับผลประโยชน์โดยสรุป ดังนี้

อัตราแลกเปลี่ยนเงินบาทระหว่างธนาคารตัวเฉลี่ยต่อ ๑ ดอลลาร์

๒๕๔๐	บาทต่อดอลลาร์
๔ กค.	๒๘.๑๘๕
๗ กค.	๒๘.๕๘๓
๘ กค.	๒๘.๕๒๒
๙ กค.	๒๘.๐๕๖
๑๐ กค.	๒๙.๐๗๕
๑๑ กค.	๒๙.๑๕๕

๑๔ กค.	๒๕.๕๔๕
๑๕ กค.	๒๕.๓๔๘
๑๖ กค.	๓๐.๕๖๗
๑๗ กค.	๒๕.๑๒๗
๑๘ กค.	๓๐.๓๗๐
๒๒ กค.	๓๐.๓๗
๒๓ กค.	๓๐.๘๔๒
๒๔ กค.	๓๒.๑๐๘
๒๕ กค.	๓๒.๒๓๖
๒๘ กค.	๓๒.๐๕๔
๒๙ กค.	๓๒.๐๕๕
๓๐ กค.	๓๑.๒๕
๓๑ กค.	๓๑.๘๑

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

หนึ่ง ต้นทุนวัตถุดิบและต้นทุนการผลิตสูงขึ้น จากการที่ทางการประกาศค่าเงินบาทลอยตัว ได้ส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการระยะสั้นและระยะยาว คือต้นทุนการผลิตสูงขึ้น โดยเฉพาะผู้ผลิตที่ต้องจัดซื้อวัตถุดิบระหว่างประเทศ รวมทั้งผู้ที่กู้เงินตราต่างประเทศเนื่องจากทำให้ต้องจ่ายเงินบาทมากขึ้น

ประธานกรรมการบริหารบริษัท สภาไฟฟ้าบางกอกเคเบิล จำกัด และประธานกลุ่ม

อุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าอิเล็กทรอนิกส์ สายอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (สอท.) เปิดเผยว่า หลังจากรัฐบาลประกาศให้ค่าเงินบาทลอยตัวบริษัทได้รับผลกระทบแน่นอน โดยจะส่งผลให้ต้นทุนเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ ๑๕ อุตสาหกรรมพลาสติกได้รับผลกระทบ โดยเฉพาะโรงงานขนาดใหญ่ที่มีการลงทุนมาก และมีการกู้เงินจากต่างประเทศ ส่วนวัตถุดิบนำเข้าจากต่างประเทศกว่าร้อยละ ๒๕ ที่ไม่สามารถผลิตได้ในประเทศ เช่น พลาสติก

เกรดพิเศษ หรือพลาสติกวิศวกรรม

อุตสาหกรรมเหล็ก ได้รับผลกระทบ เพราะมีการนำเข้าวัตถุดิบ ส่งผลให้ต้นทุนการผลิตต่อหน่วยสูงขึ้น และจะปรับราคาขายสูงขึ้นอีกร้อยละ ๑๐ ในเดือนต่อไป

ธุรกิจเกษตรได้รับผลกระทบเต็มที่ โดยเฉพาะการนำเข้าวัตถุดิบเพื่อผลิตอาหารสัตว์ที่ต้องเริ่มนำเข้าในช่วงนี้ ได้แก่ ข้าวโพด ถั่วเหลืองและปลาป่น รวมทั้งเครื่องจักรที่ต้องนำเข้าจากต่างประเทศ

สอง ผู้นำเข้า การที่ค่าเงินบาทอ่อนตัวลง หลังจากได้ประกาศลอยตัวค่าเงินบาท ผู้นำเข้าสินค้าได้รับผลกระทบกระเทือนมาก ต้นทุนเพิ่มขึ้นผลสุดท้ายคงต้องปรับราคาต้องปรับราคาผลกระทบต่อผู้บริโภค

ผู้นำเข้าสินค้าประเภทวัตถุดิบ และ

ชิ้นส่วนอุปกรณ์ ตลอดจนวัตถุดิบสำเร็จรูปมี ต้นทุนสูงขึ้นทันที ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อ การดำเนินธุรกิจที่จะต้องปรับตัวครั้งใหญ่

ผู้นำเข้าสินค้าจากต่างประเทศ ต้องแบกภาระต้นทุนที่แพงขึ้นอีกอย่างน้อยร้อยละ ๑๕ อย่างแน่นอน ซึ่งสินค้าอาจมีราคาแพงเกินไปที่จะนำเข้ามาจำหน่ายได้

ค่าเงินบาทผันผวน มูลค่าการนำเข้า ลดลงถึงร้อยละ ๒๐ เนื่องจากผู้นำเข้าสินค้าเกิดความไม่มั่นใจได้ชะลอการนำเข้าสินค้า สินค้าที่นำเข้ามาขณะนี้ส่วนใหญ่จะเป็นเฉพาะ ลูกค้านี่มีออเดอร์ไว้ล่วงหน้าแล้ว

จากโครงสร้างการนำเข้าของไทยปี ๒๕๓๕ นำเข้าสินค้าทุน และสินค้าชั้นกลาง (รวมรถยนต์) มีถึงร้อยละ ๔๖.๑ และ ๔๓.๔ ตามลำดับ

โครงสร้างการนำเข้าของไทยและเม็กซิโก หน่วย : (%)				
	ประเทศไทย		เม็กซิโก	
	๒๕๒๕	๒๕๓๕	๒๕๒๕	๒๕๓๕
สินค้าเพื่อการบริโภค	๕.๕	๑๐.๕	๕	๑๒.๕
สินค้าชั้นกลาง	๕๘.๒๓	๔๓.๔	๓๗.๓	๖๘.๕
สินค้าทุน	๓๑.๕	๔๖.๑	๑๗.๗	๑๘.๖

การดำเนินพิธีการส่งออกและนำเข้า ไม่สามารถทำล่วงหน้าได้ วงการชิปปิงสับสน เพราะไม่ชัดเจนจะต้องใช้อัตราใดเป็นเกณฑ์ในการคิดค่าบริการ บางวันเมื่อสินค้าเข้าเทียบท่าแต่ค่าเงินบาทช่วงเช้ากับช่วงบ่ายกลับมีการเปลี่ยนแปลงไม่เท่ากัน หลายบริษัทคงต้องใช้อัตราอ้างอิงจากธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นหลักในการคิดค่าบริการ ความผันผวนดังกล่าวสร้างความยุ่งยากด้านการดำเนินงาน จากปัญหาดังกล่าวต้องยอมรับว่าการคิดค่าบริการส่วนใหญ่ทำให้ผู้ประกอบการได้รับผลประโยชน์ทั้งสิ้น แต่ผู้ที่เสียประโยชน์และได้รับผลกระทบมากคือผู้นำเข้า และที่รุนแรงอีกประการคือผู้นำเข้าไม่สามารถคำนวณต้นทุนการผลิตสินค้าที่แท้จริงได้ และมีปัญหาในการขอคืนภาษีตาม ม. ๑๕ ทวิ และภาษีมูลค่าเพิ่ม

เพื่อป้องกันความเสี่ยงเนื่องจากความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยนเงินบาทเทียบกับดอลลาร์ ผู้นำเข้าและส่งออก ควรทำสัญญาซื้อขายเงินตราต่างประเทศล่วงหน้า (Forward Contract) เพื่อป้องกันความเสี่ยงในระบบลอยตัวของค่าเงินบาทที่มีความผันผวนมากกว่าเดิม ที่เคยผูกติดค่าเงินบาทไว้กับตรกร้าเงิน การทำสัญญาซื้อขายเงินตราต่างประเทศล่วงหน้าเป็นวิธีหนึ่งที่สามารถใช้ป้องกันความผันผวนได้ดีเพราะจะทำให้ทราบต้นทุนหรือรายรับที่แน่นอน ดังนั้นค่าเงินบาทอยู่

ในระดับราคาที่ผู้นำเข้าและผู้ส่งออก พอใจแล้วก็น่าจะทำสัญญาซื้อขายเงินตราต่างประเทศล่วงหน้าไว้เพื่อใช้ควบคุมรายรับรายจ่าย ไม่ให้ผันผวนจนเกินไป

สาม ผู้ส่งสินค้าออก การที่ค่าเงินบาทอ่อนตัวลงเทียบกับดอลลาร์ ผู้ส่งสินค้าออกจะมีรายได้เป็นเงินบาทเพิ่มขึ้น แต่ที่น่าเป็นห่วงสำหรับผู้บริโภคภายในประเทศ คือ เศรษฐกิจไม่ดี อำนาจซื้อต่ำส่งผลให้สินค้าขายไม่ดีในที่สุด

ธุรกิจอัญมณี จำเป็นต้องปรับราคาสินค้าเพิ่มขึ้น เป็นผลจากต้นทุนวัตถุดิบการผลิตมากกว่าร้อยละ ๕๐ ต้องนำเข้าจากต่างประเทศ อย่างไรก็ตามการปรับค่าเงินบาทในครั้งนี้จะส่งผลให้เกิดการขยายตัวมากขึ้น เนื่องจากสินค้าของไทยจะมีราคาถูกลงและสามารถแข่งขันด้านราคากับประเทศต่าง ๆ ได้ คาดหมายว่าครึ่งปีหลังของปี ๒๕๔๐ ประเทศไทยจะมีมูลค่าการส่งออกเพิ่มขึ้น การส่งออกปี ๒๕๓๙ เติบโตในอัตราติดลบถึงร้อยละ ๐.๒ สำหรับข้อมูลค่าการส่งออกในช่วง ๔ เดือนแรกปี ๒๕๔๐ ได้ขยายตัวเพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับระยะเดียวกับปีก่อนร้อยละ ๕.๑ สินค้าที่ส่งออกมาได้มากที่สุดคือ สินค้าอุตสาหกรรม โดยเฉพาะในกลุ่มสินค้าที่ใช้เทคโนโลยี เช่น เครื่องใช้ไฟฟ้า ยานยนต์ และส่วนประกอบ ขณะที่การนำเข้าลดลงร้อยละ ๒.๕

ข้อมูลเศรษฐกิจ						
	ม.ค. ก.พ. มี.ค. เม.ย.				พ.ค. มิ.ย. (เบื้องต้น) ประมาณการ	
ภาคเศรษฐกิจ (% การเปลี่ยนแปลงจากระยะเดียวกับปีก่อน)						
ดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรม	๖.๔	๓.๔	๘.๔	๖.๓	๖.๑	ท.อ.
ดัชนีการลงทุนภาคเอกชน	๖.๘	๕.๗	๕.๓	๕.๐	๔.๑	ท.อ.
ดุลเงินศรฐบาล (พันล้านบาท)	+๒.๕	-๕.๐	+๐.๖	+๗.๖	-๔.๗	+๒๕.๕
ดัชนีราคาผู้บริโภค	๔.๓	๔.๓	๔.๖	๔.๓	๔.๑	๔.๔
ภาคต่างประเทศ (พันล้านบาท)						
สินค้าออก	๑๑๕.๕	๑๐๘.๖	๑๒๖.๕	๑๑๐.๓	๑๒๔.๐	ท.ล.
(%)	(๕.๑)	(-๕.๕)	(๔.๘)	(๕.๓)	(๐.๘)	ท.ล.
สินค้าเข้า	๑๕๔.๕	๑๓๐.๓	๑๔๕.๑	๑๕๑.๔	๑๔๐.๘	ท.ล.
(%)	(๑.๓)	(๑๑.๐)	(-๗.๗)	(-๒.๕)	(-๑๐.๒)	ท.ล.
ดุลการค้า	-๓๙.๐	-๒๑.๗	-๒๒.๒	-๔๑.๐	-๑๖.๘	ท.ล.
ดุลบัญชีเดินสะพัด	-๒๒.๕	๑๔.๗	-๑๕.๕	-๓๘.๐	-๒๒.๘	ท.ล.
ดุลการชำระเงิน*	๒๔.๗	-๒๖.๖	-๐.๗	-๑๕.๕	-๑๑๒.๓	-๒๔.๖
เงินสำรองทางการ	๓๕.๒	๓๘.๑	๓๘.๑	๓๗.๓	๓๓.๓	๓๒.๔

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย ล้านดอลลาร์*

หน่วย : %					
แนวโน้มภาวะเศรษฐกิจโลก และประเทศผู้นำเข้า					
	๒๕๓๖	๒๕๓๗	๒๕๓๘	๒๕๓๙*	๒๕๔๐*
การขยายตัวทางเศรษฐกิจโลก	๒.๔	๓.๗	๓.๕	๓.๘	๔.๑
ประเทศอุตสาหกรรม	๐.๕	๒.๘	๒.๑	๒.๓	๒.๕
สหรัฐอเมริกา	๒.๓	๓.๕	๒	๒.๔	๒.๓
สหภาพยุโรป	-๐.๕	๒.๘	๒.๕	๑.๖	๒.๕
ญี่ปุ่น	๐.๑	๐.๕	๐.๕	๓.๕	๒.๗
การขยายตัวของการค้าโลก	๓.๕	๘.๘	๘.๕	๖.๗	๗.๒
อัตราการขยายตัวของการนำเข้า (%)					
ประเทศอุตสาหกรรม	๐.๗	๕.๓	๗.๘	๕.๓	๕.๕
สหรัฐอเมริกา	๕.๒	๑๒	๘	๖.๒	๖.๒
ญี่ปุ่น	๑.๗	๕	๑๓.๕	๑๒.๖	๖
ที่มา : IMF	หมายเหตุ : * = ประมาณการ				

จากการประมาณการของ IMF เศรษฐกิจโลกจะขยายตัวสูงขึ้นเป็นร้อยละ ๓.๘ และ ๔.๑ ในปี ๒๕๓๙ และ ๒๕๔๐ ตามลำดับ เมื่อเทียบกับอัตราการเติบโตร้อยละ ๓.๕ ในปี ๒๕๓๘ ขณะที่สหรัฐอเมริกา และญี่ปุ่น เศรษฐกิจยังมีแนวโน้มขยายตัวยิ่งขึ้น แต่อัตราการขยายตัวจะลดลงเล็กน้อย โดยสหรัฐอเมริกาคาดว่าเศรษฐกิจจะขยายตัวร้อยละ ๒.๓ ใกล้เคียงกับร้อยละ

๒.๔ ในปี ๒๕๓๙ และสหภาพยุโรปขยายตัวเพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๑.๖ ในปี ๒๕๓๙ เป็นร้อยละ ๒.๕ ในปี ๒๕๓๙ และสหภาพยุโรปขยายตัวเพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๑.๖ ในปี ๒๕๓๙ เป็นร้อยละ ๒.๕ ในปี ๒๕๔๐ สำหรับด้านการค้าโลกในปี ๒๕๔๐ คาดว่าจะขยายตัวร้อยละ ๗.๒ เพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๖.๗ ในปี ๒๕๓๙ จึงมีความเป็นไปได้สูง ที่การส่งออกของไทยควรจะเริ่มกระเตื้องตามกำลังซื้อที่

ขยายตัว

นอกจากนี้ ปัจจัยลบที่มีต่อการส่งออกของไทยได้ผ่อนคลายลงพอสมควรนับตั้งแต่เดือนมีนาคม ๒๕๖๕ เช่นการห้ามนำเข้าสินค้าไทยที่สำคัญหลายรายการอันเนื่องมาจากเหตุของมาตรฐานและสิ่งแวดล้อม การให้สิทธิพิเศษทางศุลกากรและการปรับตัวของภาคเอกชนไทย

ที่เห็นได้ชัดเจนคือ ผู้ส่งออกซึ่งได้รับการชำระค่าสินค้าเป็นเงินตราต่างประเทศ หากยังไม่ได้นำเข้าเลตเตอร์ออฟเครดิต (L/C) ไปขึ้นเงินกับธนาคารย่อมมีกำไรจากค่าเงินบาทลอยตัวเพิ่มขึ้น

การอ่อนตัวของค่าเงินบาทอย่างมาก โดยหลักการแล้วจะช่วยให้ราคาสินค้าส่งออกของไทยถูกลงในสายตาของชาวต่างประเทศ ดึงดูดลูกค้าและผลักดันในการส่งออกเพิ่มขึ้น จากสถิติเดิมคาดหมายว่าสิ้นปี ๒๕๕๐ การส่งออกไทยจะขยายตัวดีกว่าปีที่ผ่านมา โดยประมาณว่าจะขยายตัวในอัตราร้อยละ ๑๐ แต่เมื่อเกิดภาวะการณ์เช่นนี้ การส่งออกจะบรรลุเป้าหมายหรือไม่มีข้อควรพิจารณาหลายประการคือ

๑. ค่าเงินบาทอ่อนตัวจะเป็นประโยชน์แต่ภาคการส่งออกหรือภาคการค้าระหว่างประเทศ (Tradable) เฉลี่ยสูงมากขึ้นถึงประมาณร้อยละ ๔๐-๕๐ จะทำให้ต้นทุน

การผลิตสูงขึ้นทันที ผู้ผลิตที่มีสภาพคล่องการเงินต่ำจึงไม่สามารถตอบสนองต่ออุปสงค์ที่เพิ่มขึ้นจากต่างประเทศได้ ดังนั้นการอ่อนตัวของค่าเงินบาทมีอาจรับประกันได้ว่าการส่งออกของไทยจะเพิ่มขึ้น จึงไม่ควรประเมินสถานการณ์ในแง่ดีจนเกินไปว่าผู้ส่งออกได้รับ การคุ้มครองจากเงินบาทที่อ่อนค่าลง (Exchange Rate Protection)

ที่สำคัญคือการสร้างเสถียรภาพของอัตราแลกเปลี่ยนให้ใกล้เคียงค่าที่เหมาะสม (Optimal Exchange Rate) โดยให้มีความยืดหยุ่นพอสมควรเพื่อให้ค่าเงินบาทอยู่ในระดับที่เชื่อถือได้ในระยะยาว การสร้างความเชื่อมั่นของสาธารณชนที่มีต่อการบริหารนโยบาย และการแก้ไขปัญหาสภาพคล่องของผู้ประกอบการจึงต้องอาศัยการขึ้นนำตลาดมิให้แตกตื่นในปัญหาวิกฤตการณ์ทางการเงิน

๒. ค่าเงินบาทที่ผันผวน จนผู้ผลิตสินค้าไม่สามารถประเมินต้นทุนที่แท้จริงได้ ถูกต้องในการรับสั่งซื้อ (order) ของประเทศผู้นำเข้า ในขณะที่ผู้นำเข้าในต่างประเทศ ก็อาจคาดคะเนว่าค่าเงินบาทสามารถ (มีความเป็นไปได้) ที่จะลดต่ำลงไปอีก การชะลอการสั่งซื้อเกิดขึ้นและหันไปนำสินค้าคงคลังออกขายไปก่อนจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้การเติบโตของภาคการส่งออกชะลอ เป็นต้น

ถ้าหากสภาพคล่องและวิกฤตการณ์

ทางการเงินยังคงรุนแรงต่อไปอย่างต่อเนื่อง การผลิตไม่ว่าจะนำเข้าวัตถุดิบเพียงเล็กน้อย ก็ย่อมประสบปัญหาด้วย เพราะผู้ประกอบการจะขาดเม็ดเงินในการสั่งซื้อวัตถุดิบ หรือใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียนในการผลิต ในขณะที่เครดิตในการทำสัญญาซื้อขายภายในประเทศจะมีระยะเวลาสั้นลง เช่น จาก ๑-๓ เดือน เป็น ๑๕ วัน เป็นต้น (โดยหันไปใช้เงินสด)

๓. แนวความคิดในอดีตเกี่ยวกับการอ่อนตัวของค่าเงินบาทเป็นผลดีต่อภาคการส่งออกไม่ใช่สิ่งที่ควรใช้ส่งเสริมการส่งออกอีกต่อไปแล้ว เนื่องจากประการแรก มาตรการนี้จะใช้ได้ผลเมื่อความยืดหยุ่นต่ออัตราแลกเปลี่ยนหรืออัตราที่แท้จริง (Real Exchange Rate) ต้องสูงมาก ประการที่สอง เรื่องของนโยบายการค้า (Trade Policy) การใช้นโยบายอัตราแลกเปลี่ยน (Exchange Rate Policy) ซึ่งกำหนดให้ค่าเงินบาทอ่อนตัวลงมาก ๆ เป็นแรงผลักดัน (Driving Force) การส่งออกได้มากขึ้น โดยเน้นการแข่งขันในด้านสินค้านำเข้าถูก เนื่องจากต้นทุนแรงงานและต้นทุนราคาวัตถุดิบต่ำ เป็นความได้เปรียบเหนือคู่แข่ง และเป็นแรงผลักดันส่งเสริมการส่งออก ในทางทฤษฎีวิธีการนี้จะทำให้โครงสร้างการส่งออกให้ล้าหลังและเป็นการปกป้องที่เสริมสร้างจุดอ่อน จนภาคการส่ง

ออกไทยไร้ความสามารถด้านการแข่งขันกับประเทศคู่แข่งในระยะยาว ประการสุดท้าย ความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบ (Comparative Advantage) เช่น ราคาสินค้าถูกเพราะต้นทุนแรงงานและวัตถุดิบต่ำ เป็นสิ่งไม่ถูกต้องสำหรับการส่งเสริมการส่งออก ในอนาคตประเทศไทยควรใช้กลยุทธ์ประสิทธิภาพการผลิต (Efficiency) และประสิทธิผล (Effectiveness) ผลักดันในการส่งออกเพิ่มขึ้นเป็นสำคัญ

ประสิทธิภาพการผลิต (Efficiency) ซึ่งหมายถึงการผลิตที่มีคุณภาพมีมาตรฐาน (Quality and Standard) รูปแบบผลิตภัณฑ์ (Varieties) ต้นทุนต่อหน่วยต่ำ (Cost) เป็นสำคัญ

ดัชนีหรือตัววัด (Benchmarking) ในด้านคุณภาพมาตรฐานได้แก่ เรื่องที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานทางด้านสภาพแวดล้อม เช่น ISO 9,000 และ ISO 14,000 เป็นต้น

ประสิทธิผล (Effectiveness) หมายถึงการใช้ Input เท่าเดิมแต่ให้ Output มากกว่าเดิม หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งการใช้ทรัพยากรเท่าเดิม (Input) แต่สามารถสร้างผลผลิตที่ทำให้ลูกค้ามีความพอใจมากขึ้น (Output) ความพอใจของลูกค้าที่มีมากขึ้นอาจหมายถึงจำนวนลูกค้าที่พอใจเพิ่มขึ้นหรืออาจหมายถึงระดับความพอใจของลูกค้าเดิมเท่ากับร้อยละ

กับร้อยละ ๗๐ แต่มีความพอใจเพิ่มขึ้นเป็นระดับ ๑๐๐%

๔. สถานะการค้าในปัจจุบันมีการแข่งขันสูงมาก แต่ละประเทศได้ใช้กลยุทธ์ต่าง ๆ เพื่อนำมาเป็นข้อกีดกันทางการค้า ซึ่งหลายประเทศได้นำประเด็นเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมมาเป็นข้ออ้าง ประเทศคู่ค้ารายใหญ่ของประเทศไทย เช่น สหภาพยุโรป อเมริกา ญี่ปุ่น ได้ตั้งเงื่อนไขการซื้อสินค้าที่ได้รับรองมาตรฐาน ISO 14,000 เท่านั้น ในอนาคตทุกประเทศอาจจะมีการนำมาตรการนี้มาใช้ในการแข่งขันการค้าตลาดโลกเสรี

ปัญหามาตรฐานสินค้า เช่น ISO

9,000 และ ISO 14,000 นับเป็นองค์ประกอบสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้ผู้ส่งออกไม่สามารถผลิตสินค้าที่ตรงตามมาตรฐานของผู้ซื้อได้ เนื่องจากประเทศผู้นำเข้าได้นำกฎระเบียบกำหนดมาตรฐานมาใช้อย่างรวดเร็วรุนแรง จากสถิติสิ้นปี ๒๕๓๕ มีบริษัทที่ได้รับ ISO 9,000 จำนวน ๒๖๐ ราย และ ISO 14,000 เพียง ๗ บริษัทเท่านั้นที่ได้รับการรับรองไปแล้ว ให้เห็นความจำเป็นต้องมีการลงทุนในมาตรฐานสินค้า ซึ่งให้ผลคุ้มค่า ดังนั้น การขาดมาตรฐานที่มีต้นทุนต่ำมากอาจส่งออกไม่ได้เลย □□